

V Bruseli 18. 10. 2023
COM(2023) 641 final

OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE
o pláne EÚ na boj proti obchodovaniu s drogami a organizovanej trestnej činnosti

1. Úvod

Obchod s drogami v rámci organizovanej trestnej činnosti patrí k **najzávažnejším bezpečnostným hrozbám, ktorým Európa v súčasnosti čelí, a situácia ďalej eskaluje**: jednoznačne to dokazuje neobvykle vysoký nárast dostupnosti nelegálnych drog v Európe, najmä kokaínu z Južnej Ameriky. V auguste 2023 stačili len dva týždne na prekonanie rekordného množstva ôsmich ton kokaínu zaistených v Rotterdame (Holandsko), keď bolo v prístavnom meste Algeciras (Španielsko) zaistených 9,5 tony tejto drogy. Čoraz väčšie znepokojenie vyvoláva aj výroba a šírenie syntetických drog v Európe, s ktorými sa obchoduje na celom svete. Zo spoločnej analýzy Europolu a Európskeho monitorovacieho centra pre drogy a drogovú závislosť (EMCDDA) vyplynulo, že **obchodovanie s drogami patrí k najvýnosnejším činnostiam** organizovanej trestnej činnosti, pričom podľa odhadov predstavuje približne pätinu celosvetových ziskov z trestnej činnosti¹.

V snahe dosiahnuť veľké zisky používajú zločinecké siete extrémne násilie, korupciu a zastrašovanie². Okrem toho vedľa veľmi dobre nadväzovať kontakty a utajovať svoje plány, ako vyplýva z rozboru zašifrovaných komunikačných nástrojov ako EncroChat, ktoré viedlo k minimálne **6 558 zatknutiam po celom svete**³. Hospodárske a finančné trestné činy sú mimoriadne významné pri podpore všetkých trestných činností, pričom zločineckým sieťam pomáha korupcia. Podľa odhadov Europolu 60 % zločineckých sietí pôsobiacich v EÚ používa na dosiahnutie svojich nelegálnych cieľov korupčné metódy. V rokoch 2020 a 2021 bol v členských štátoch EÚ v priemere ročne zaistený **majetok pochádzajúci z trestnej činnosti v približnej hodnote 4,1 miliardy EUR**. To predstavuje podstatný nárast v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi, ale stále zostáva na úrovni menšej ako 2 % odhadovaných ročných príjmov z organizovanej trestnej činnosti⁴. Tieto obrovské príjmy z nelegálnych činností sa využívajú na páchanie ďalšej trestnej činnosti a legalizujú ich profesionálne syndikáty na pranie špinavých peňazí. Potom sa investujú do legálneho hospodárstva, čo má ďalekosiahle a destabilizujúce dôsledky pre spoločnosť, právny štát a dôveru vo verejné orgány.

Veľmi viditeľným dôsledkom tejto hrozby je to, že celosvetový dosah zločincov a železná ruka, ktorou vládu dodávateľským reťazcom pri obchodovaní s drogami, viedli k vlne násillia v uliciach. Mnohé z obetí netvorila len členovia samotných konkurenčných gangov, ale aj nevinní ľudia. V roku 2023 k nim v januári pribudlo 11-ročné dievča v Antverpách (Belgicko), v auguste 10-ročný chlapec v Nîmes (Francúzsko) a v septembri 13-ročný chlapec v Štokholme (Švédsko). Všetky tieto deti zomreli v dôsledku drogového násillia. Okrem toho sa odhaduje, že v roku 2021 zomrelo v EÚ na predávkovanie 6 200 ľudí⁵.

¹ https://www.emcdda.europa.eu/publications/eu-drug-markets_en.

² <https://www.europol.europa.eu/publications-events/main-reports/socta-report>.

³ <https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/dismantling-encrypted-criminal-encrochat-communications-leads-to-over-6-500-arrests-and-close-to-eur-900-million-seized>.

⁴ *The Other Side of the Coin: An Analysis of Financial and Economic Crime* (Druhá strana mince: analýza finančnej a hospodárskej trestnej činnosti) | Europol (europa.eu).

⁵ Európska správa o drogách 2023, EMCDDA, https://www.emcdda.europa.eu/publications/european-drug-report/2023/drug-induced-deaths_en.

Sila tejto hrozby a jej celosvetový dosah si vyžadujú **pevné a udržateľné opatrenia** na úrovni EÚ aj na celosvetovej úrovni. Komisia preto navrhuje plán EÚ na boj proti obchodovaniu s drogami a organizovanej trestnej činnosti. V pláne sa stanovuje 17 opatrení v štyroch prioritných oblastiach: posilniť odolnosť logistických centier pomocou Európskej aliancie prístavov, rozložiť zločinecké siete, zvýšiť úsilie v oblasti predchádzania trestnej činnosti a posilniť spoluprácu s medzinárodnými partnermi. Tieto opatrenia sa majú realizovať v rokoch 2024 a 2025.

2. STRATÉGIA A REAKCIA EÚ

V **stratégii EÚ na boj proti organizovanej trestnej činnosti na roky 2021 – 2025⁶** a **stratégii a akčnom pláne EÚ v oblasti drog na obdobie 2021 – 2025⁷** (ďalej len „stratégie EÚ“) sa stanovujú holistické politiky EÚ na riešenie týchto hrozieb na základe spoločného opatrenia EÚ a členských štátov.

EÚ v súčasnosti vykonáva tieto stratégie a bude sa naďalej usilovať o dosahovanie ich cieľov, ako sa zdôrazňuje v šiestej správe o pokroku v plnení stratégie EÚ pre bezpečnostnú úniu⁸. Stratégia EÚ na boj proti organizovanej trestnej činnosti prispieva k zintenzívneniu spoločného úsilia EÚ v boji proti zločineckým sieťam. Spoločne so stratégiou a akčným plánom v oblasti drog sa EÚ zároveň usiluje o dosiahnutie vyváženého a multidisciplinárneho prístupu zameraného na zníženie dodávok drog prostredníctvom zlepšenia bezpečnosti a zníženia dopytu po drogách, a to zabezpečovaním služieb v oblasti prevencie, liečby a starostlivosti a riešením škôd súvisiacich s drogami. Ako sa stanovuje v stratégii, v roku 2024 Komisia začne externé hodnotenie vykonávania stratégie v oblasti drog s cieľom predložiť na jar 2025 správu Európskemu parlamentu a Rade.

Pokiaľ ide o **politické iniciatívy**, Komisia predložila **viaceré legislatívne návrhy** na posilnenie právnych predpisov EÚ v oblasti boja proti zločineckým sieťam. Zahŕňa to posilnenie smernice o vymáhaní majetku a konfiškácii⁹, zmenu smernice 2019/1153, ktorou sa umožňuje prístup príslušných orgánov k centralizovaným registrom bankových účtov, čím sa uľahčuje finančné vyšetrovanie¹⁰, a balík na posilnenie pravidiel EÚ v oblasti boja proti praniu špinavých peňazí¹¹. Komisia prijala aj návrh na reformu colnej únie EÚ¹². Značne sa tým posilní kapacita colných orgánov pri zabráňovaní vstupu nebezpečného alebo nelegálneho tovaru do EÚ a podstatne sa zlepší spolupráca medzi colnými orgánmi a orgánmi presadzovania práva. Ďalej Komisia v máji 2023 navrhla posilnenie pravidiel EÚ v oblasti boja proti korupcii¹³.

⁶ COM(2021) 170 final.

⁷ COM(2020) 606 final.

⁸ COM(2023) [presný odkaz sa vloží, keď bude k dispozícii].

⁹ COM(2022) 245 final.

¹⁰ COM(2021) 429 final.

¹¹ COM(2021) 421 final, COM(2021) 420 final, COM(2021) 423 final a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/847 z 20. mája 2015 o údajoch sprevádzajúcich prevody finančných prostriedkov, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1781/2006 (Text s významom pre EHP) (Ú. v. EÚ L 141, 5.6.2015, s. 1).

¹² COM(2023) 257 final.

¹³ COM(2023) 234 final.

Kapacity na presadzovanie práva sa zväčšili posilnením **mandátu Europolu**¹⁴, **návrhom kódexu policajnej spolupráce**, ktorý viedol k odporúčaniam v oblasti operačnej policajnej spolupráce¹⁵, a prijatím smernice o výmene informácií medzi orgánmi presadzovania práva¹⁶. Navrhovanou **revíziou Prümského nariadenia** sa ešte viac prispeje k tomuto úsiliu¹⁷.

V posledných rokoch sa zlepšila aj **justičná reakcia EÚ**: bola zriadená Európska prokuratúra (EPPO)¹⁸ ako nezávislá prokuratúra, ktorá zodpovedá za vyšetrowanie trestných činov poškodzujúcich finančné záujmy EÚ, ako aj za trestné stíhanie a stávanie pred súd páchateľov takýchto trestných činov. Do právomoci EPPO patria aj trestné činy týkajúce sa účasti na zločineckej skupine, ak sa trestná činnosť takejto skupiny zameriava na páchanie trestných činov poškodzujúcich finančné záujmy Únie. Okrem toho s cieľom uľahčiť a urýchliť policajným a justičným orgánom prístup k potrebným informáciám EÚ prijala balík o cezhraničnom prístupe k **elektronickým dôkazom**¹⁹.

S cieľom podporiť spoločnú reakciu EÚ na drogovú problematiku bol posilnený mandát EMCDDA. Účelom je najmä zlepšiť kapacitu v oblasti posudzovania hrozieb a včasného varovania a rozšíriť rozsah jeho pôsobnosti na užívanie viacerých drog, trhy s drogami a dodávku drog, ako aj drogové prekurzory. EMCDDA sa stane novou **Agentúrou EÚ pre drogy** a svoju činnosť začne 2. júla 2024²⁰. Nová agentúra bude vykonávať posúdenia zdravotných a bezpečnostných hrozieb súvisiacich so syntetickými drogami. Agentúra bude takisto dôsledne monitorovať vývoj v oblasti syntetických drog v EÚ a získané informácie využije na prípravu protiopatrení. Dôležitým krokom bude aj vývoj **európskeho systému upozorňovania na drogy**, prostredníctvom ktorého sa budú vnútroštátne orgány a (potenciálni) užívatelia drog informovať o vstupe nebezpečných látok na trh. A napokon nový mandát umožňuje agentúre skúmať **drogové prekurzory** a zriadiť sieť forenzných a toxikologických laboratórií na identifikovanie nových látok a možných trendov.

Na **operačnej úrovni** EÚ posilnila podporu orgánov presadzovania práva členských štátov. **Európska multidisciplinárna platforma proti hrozbám trestnej činnosti (EMPACT)**,

¹⁴ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/794 z 11. mája 2016 o Agentúre Európskej únie pre spoluprácu v oblasti presadzovania práva (Europol), ktorým sa nahrádzajú a zrušujú rozhodnutia Rady 2009/371/SVV, 2009/934/SVV, 2009/935/SVV, 2009/936/SVV a 2009/968/SVV (Ú. v. EÚ L 135, 24.5.2016).

¹⁵ COM(2021) 780 final.

¹⁶ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/977 z 10. mája 2023 o výmene informácií medzi orgánmi presadzovania práva členských štátov a zrušení rámcového rozhodnutia Rady 2006/960/SVV (Ú. v. EÚ L 134, 22.5.2023).

¹⁷ COM(2021) 784 final.

¹⁸ Nariadenie Rady (EÚ) 2017/1939 z 12. októbra 2017, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca na účely zriadenia Európskej prokuratúry (ďalej len „EPPO“) (Ú. v. EÚ L 283, 31.10.2017, s. 1).

¹⁹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/1543 z 12. júla 2023 o európskych príkazoch na predloženie elektronických dôkazov a európskych príkazoch na uchovanie elektronických dôkazov v trestnom konaní a na výkon trestu odňatia slobody v nadväznosti na trestné konanie (Ú. v. EÚ L 191, 28.7.2023, s. 118) a smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/1544 z 12. júla 2023, ktorou sa stanovujú harmonizované pravidlá určovania určených prevádzkarní a vymenúvania právnych zástupcov na účely zhromažďovania dôkazov v trestnom konaní (Ú. v. EÚ L 191, 28.7.2023, s. 181).

²⁰ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/1322 z 27. júna 2023 o Agentúre Európskej únie pre drogy (EUDA) a o zmene nariadenia (ES) č. 1920/2006 (Ú. v. EÚ L 166, 30.6.2023).

operačný prístup k vnútornej bezpečnosti EÚ riadený členskými štátmi, je v súčasnosti trvalým nástrojom so zvýšeným financovaním. Spolupráca s medzinárodnými partnermi bude s podporou Komisie pokračovať aj v rámci platformy EMPACT. **Operačná sieť proti mafiánskym organizovaným zločineckým skupinám** podporuje zložité vyšetrovania vysokorizikových zločineckých sietí²¹. Už v roku 2022 to viedlo k vynikajúcim operačným výsledkom: 121 zatknutiam a zaisteniu 12 miliónov EUR v hotovosti. S podporou Europolu a Eurojustu bolo identifikovaných 42 zločineckých sietí a vyšetrovaných a stíhaných viac ako 50 vysokopostavených zločincov. V súčasnom období 2022 – 2023 pod vedením Belgicka a v období 2024 – 2025 pod vedením Talianska Komisia podporuje ciele a inovačný prístup tejto novej priority a vyzýva všetky členské štáty a medzinárodných partnerov k účasti. Okrem toho rozbor zašifrovaných komunikačných sietí **EncroChat, SkyECC a ANOM** podporovaný Europolom viedol k viacerým zatknutiam a zaisteniam. Konkrétne sa z neho získali cenné informácie o činnostiach zločineckých sietí a ich metódach. Europol podporil mnohé ďalšie úspešné vyšetrovania vedené členskými štátmi, ako napríklad **operáciu Desert Light** v novembri 2022²², v rámci ktorej bol rozbitý „superkartel“ obchodníkov s kokaínom.

Úspech **Námorného centra analýz a operácií – narkotiká (MAOC-N)** pri podpore izolácie námorného priestoru bojovej činnosti viedol dosiaľ k zaisteniu 327 653 ton kokaínu a 667 344 ton konope²³. Okrem toho Belgicko a Nemecko začali postup pristúpenia k MAOC-N. V revidovanej **stratégii námornej bezpečnosti EÚ**²⁴ a jej **akčnom pláne** sa potvrdzuje záväzok k vykonávaniu spoločných operácií v prístavoch krajín odchodu a EÚ, na ktorých sa zúčastňujú MAOC-N, príslušné orgány členských štátov a útvary/agentúry Európskej komisie.

Keďže organizovaná trestná činnosť má takmer vždy nadnárodný charakter, EÚ zintenzívňuje partnerstvá s tretími krajinami, a to najmä s tými, ktoré ležia na kľúčových tranzitných dodávateľských trasách obchodu s drogami. To zahŕňa posilnenú spoluprácu s **Latinskou Amerikou a Karibikom** v rámci nového programu pre vzťahy medzi EÚ a Latinskou Amerikou a Karibikom²⁵, Vyhlásenie zo samitu EÚ a Spoločenstva štátov Latinskej Ameriky a Karibiku (CELAC), ktorý sa konal 17. – 18. júla 2023²⁶, a spoluprácu medzi EÚ a Latinskoamerickým výborom pre vnútornú bezpečnosť (CLASI), ktorý potvrdzuje záväzok zintenzívňovať úsilie v oblastiach spravodlivosti, bezpečnosti a boja proti nadnárodným zločineckým sieťam. Regionálne programy technickej pomoci, ako napríklad **EL PAcCTO, EUROFRONT a COPOLAD III**, ako aj **program globálnych nezákonných tokov** sa ukázali ako účinné nástroje na podporu vnútroštátnych a regionálnych kapacít v oblasti boja proti organizovanej trestnej činnosti.

V **západnej Afrike** sa spolupráca zameriava na budovanie kapacít štátnych inštitúcií a regionálnych organizácií v oblasti riešenia obchodovania s drogami na mori. Od roku 2018 EÚ zavádza súbor doplnkových regionálnych programov zameraných na podporu úsilia krajín

²¹ Financovaná z Fondu pre vnútornú bezpečnosť vo výške 2 milióny EUR na roky 2024 – 2025.

²² <https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/heat-rising-european-super-cartel-taken-down-in-six-countries>.

²³ [Štatistiky – MAOC \(N\)](#).

²⁴ Revidovaná stratégia námornej bezpečnosti EÚ bola zaslaná na schválenie Rade.

²⁵ JOIN(2023) 17 final.

²⁶ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12000-2023-INIT/en/pdf>.

ECOWAS v boji proti nadnárodnej organizovanej trestnej činnosti a nelegálnemu obchodovaniu, počítačovej kriminalite, ako aj praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu²⁷. V **Africkom rohu** námorná vojenská operácia EÚ ATALANTA prispieva k narúšaniu obchodovania s drogami a zbraňami, ako aj k odrádzaniu od pirátskych činov a ozbrojených lúpeží pri somálskom pobreží, k ich predchádzaniu a potláčaniu. EÚ takisto prijala jednoznačný záväzok riešiť nelegálne toky peňazí prostredníctvom **iniciatívy Tímu Európa v oblasti nelegálnych finančných tokov pre subsaharskú Afriku**.

Severná Afrika a Blízky východ predstavujú hlavné zdrojové, tranzitné a cieľové krajiny nelegálnych drog, pričom obchod s nimi rastie. V programoch financovaných z prostriedkov EÚ, ako napríklad **EU4Monitoring Drugs**, sa analyzuje výskyt nových trás obchodovania s drogami, rozšírenie online trhov a dostupnosť širokého spektra látok.

Ďalej EÚ v **Strednej Ázii** navrhla dva dôležité programy regionálnej bezpečnosti na realizáciu svojej stratégie pomoci stredoázijským partnerom pri riešení niektorých rizík spojených s drogovou trestnou činnosťou vrátane tých, ktoré prichádzajú z Afganistanu. **Akčný program na boj proti drogám v Strednej Ázii** (CADAP) prispieva k znižovaniu užívania drog a podporuje politiky stredoázijských vlád v oblasti drog a konkrétnejšie zlepšuje prístup ku kvalitným intervenciám na znižovanie dopytu po drogách. **Program riadenia hraníc v Strednej Ázii** (BOMCA) posilňuje udržateľný hospodársky rozvoj prostredníctvom integrovaného riadenia hraníc, pričom sa zameriava na budovanie kapacít a rozvoj inštitúcií, uľahčovanie obchodu, zlepšovanie systémov riadenia hraníc a odstraňovanie nelegálneho obchodovania s drogami v Strednej Ázii.

Prioritou zostáva **spolupráca EÚ s krajinami západného Balkánu**. Intenzívnejšia účasť našich západobalkánskych partnerov na medzinárodných policajných operáciách a ich úzka spolupráca s Europolom prostredníctvom vysielania styčných dôstojníkov do sídla Europolu, zapojenie do platformy EMPACT a účasť na spoločných vyšetrovacích tímoch priniesli významné operačné výsledky. Finančná a technická podpora EÚ sa bude poskytovať aj naďalej. Je mimoriadne dôležité, aby všetci západobalkánski partneri zaviedli fungujúce systémy včasného varovania a vnútroštátne centrá pre sledovanie drog s cieľom zlepšiť výmenu údajov s EMCDDA a uzavrieť pracovné dohody s agentúrou EÚ.

A napokon šesť členských štátov (Belgicko, Nemecko, Francúzsko, Taliansko, Španielsko a Holandsko) zriadilo **Koalicu proti závažnej a organizovanej trestnej činnosti**, na ktorej sa podieľajú Komisia, Europol a Eurojust. Koalícia navrhla viacero dôležitých operačných opatrení v spoločnom záujme, ktoré sú vo všeobecnosti zlučiteľné so stratégiami EÚ a zahŕňajú agentúry, orgány a rámce EÚ, ako napríklad EMPACT. Tieto opatrenia sa zameriavajú najmä na identifikovanie operačných potrieb, posilnenie bezpečnosti logistických centier a námornej bezpečnosti, narúšanie tokov peňazí z trestnej činnosti, posilnenie presadzovania práva prostredníctvom technológií a inovácie a posilnenie medzinárodnej spolupráce. Komisia uznáva

²⁷ Západoafrická reakcia v oblasti kybernetickej bezpečnosti a boja proti počítačovej kriminalite (OCWAR-C), Západoafrická reakcia v oblasti boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu (OCWAR-M) a Západoafrická reakcia v oblasti boja proti nelegálnemu obchodovaniu (OCWAR-T).

úsilie koalície a v tomto pláne sa snaží povýšiť ho na ďalšiu úroveň, ako aj preukázať záväzok EÚ k zintenzívneniu jeho úsilia.

3. PRIORITNÉ OPATRENIA

Zločinci sa rýchlo prispôbujú novým príležitostiam na tvorbu zisku. Takisto vedia veľmi dobre využívať čoraz intenzívnejšiu prepojenosť medzi spoločnosťami a technologický pokrok. Vzhľadom na tento neustále sa meniaci jav je mimoriadne dôležité spojiť úsilie Komisie, vysokého predstaviteľa, Európskeho parlamentu, Rady a agentúr a orgánov EÚ v rámci súboru prioritných opatrení. Ak sa majú realizovať, musia sa vykonávať na základe účinnej spolupráce celej EÚ, zapojenia našich strategických medzinárodných partnerov a stanoveného politického záväzku všetkých zúčastnených strán.

Tento plán sa zameriava na štyri prioritné oblasti intenzívnejších opatrení.

Po prvé zločinci využívajú na uskutočňovanie nelegálnych činností logistické centrá v krajinách EÚ a mimo nej a zameriavajú sa na zraniteľných ľudí, ktorých nútia páchať trestnú činnosť. EÚ musí preto **posilniť odolnosť logistických centier** proti ich využívaniu zločincami. To sa musí uskutočňovať v úzkej vzájomnej spolupráci, keďže zločinci neustále hľadajú najslabší článok.

Po druhé zločinecké siete sú dynamické a čoraz intenzívnejšie využívajú špecializovaných poskytovateľov služieb spojených s trestnou činnosťou, čím do hry vstupujú ďalší aktéri. Individuálne zatknutia sú síce veľmi potrebné, ale nestačia: je mimoriadne dôležité posilniť kapacity orgánov presadzovania práva a justičných orgánov pri **rozkladaní zločineckých sietí, narúšaní ich obchodných modelov a konfiskovaní ich ziskov**.

Dôsledné zameranie na **predchádzanie trestnej činnosti je takisto dôležité**: na to, aby sme mohli zabrániť využívaniu ľudí a podnikov zločineckými sieťami, musíme riešiť hlavné príčiny organizovanej trestnej činnosti a neustále podnikat' kroky na boj proti trestnej činnosti. To si vyžaduje nielen úsilie orgánov presadzovania práva, ale aj obcí a miestnych komunít.

A napokon platí, že hoci organizovaná trestná činnosť bola vždy globálnym javom, najnovší technologický vývoj umožnil zločincom zintenzívniť ich celosvetovú činnosť a riadiť ich nelegálne podniky z krajín mimo EÚ. Na narúšanie fungovania zločineckých dodávateľských trás a na podporu zlepšení v oblasti presadzovania práva aj justičnej spolupráce je preto mimoriadne dôležitá **medzinárodná spolupráca**.

3.1.Európska aliancia prístavov: posilnenie odolnosti logistických centier

Logistické centrá predstavujú najdôležitejšie brány, ktorými sa umožňuje hospodárska prosperita EÚ, doprava tovaru v celej EÚ a riadne fungovanie jednotného trhu. Prístavy sa podieľajú na približne 75 % objemu zahraničného obchodu EÚ a 31 % objemu obchodu v rámci EÚ. Každý

rok sa v prístavoch EÚ vylodí a naloží 400 miliónov cestujúcich²⁸. Pre svoju strategickú úlohu sa logistické centrá stávajú zraniteľnými voči **pašovaniu drog a využívaniu vysokorizikovými zločineckými sieťami** a ich podporovateľmi, ako sa uznáva v stratégii a akčnom pláne EÚ v oblasti drog.

Ako sa zdôrazňuje v **spoločnej správe Europolu a Riadiaceho výboru pre bezpečnosť prístavov Antverpy, Hamburg/Bremerhaven a Rotterdam** o zločineckých sieťach v prístavoch EÚ²⁹, zločinci majú množstvo príležitostí preniknúť do týchto prístavov a využiť ich na nelegálnu prepravu. Zločinci používajú najrôznejšie metódy na prepravu drog v námorných kontajneroch. Patrí k nim napríklad používanie kontajnerov, ktoré sa kontrolujú menej často, používanie ukradnutých referenčných kódov kontajnerov (podvod s kódom PIN), kopírovanie registračných čísel kontajnerov a využívanie vyzdvihovacích tímov, ktoré čakajú na vhodnú chvíľu, aby mohli vyzdvihnúť zásielku. Úspech týchto bežných metód je založený predovšetkým na **korupcii**, keďže zločinecké siete využívajú na organizovanie dopravy kontajnerov obsahujúcich drogy a nelegálny tovar do EÚ zamestnancov prístavu³⁰.

Zločinecké siete rýchlo menia svoje dodávateľské trasy na menej chránené alebo menšie prístavy. Posilnenie bezpečnosti logistických centier si preto vyžaduje **spoločný prístup EÚ**, v rámci ktorého budú zúčastnené strany koordinovane spolupracovať. Účinné opatrenie na ochranu prístavov sa začína **jasným posúdením aktuálnych nedostatkov a slabých miest**. Komisia preto začala **schengenské tematické hodnotenie obchodovania s drogami v prístavoch**. Jeho výsledkom bude hodnotiaca správa o najlepších postupoch v roku 2023 a návrh odporúčania Rady na začiatku roka 2024.

Okrem toho bude boj proti obchodovaniu s drogami vrátane následného narušania obchodovania s drogami po ich príchode do prístavov súčasťou **dvoch štúdií Komisie**, ktoré sa začali realizovať v roku 2023, a to o **námorných údajoch a potrebách pri presadzovaní práva v železničnej a cestnej doprave**, ktorých výsledky sa očakávajú v roku 2024.

Na vykonanie týchto a ďalších zistení a najlepších postupov Komisia navrhuje posilniť odolnosť prístavov prostredníctvom **Európskej aliancie prístavov**. To si bude vyžadovať mobilizáciu colného spoločenstva ako prvej obrannej línie proti nelegálnemu obchodu, ako aj lepšiu spoluprácu pri presadzovaní práva v oblasti rozkladania zločineckých sietí, ktoré stoja za obchodovaním s drogami, a založenie verejno-súkromného partnerstva s cieľom spojiť sily pri riešení obchodovania s drogami a ochrane logistiky, informačných technológií, ľudských zdrojov a operačných procesov pred prenikaním trestnej činnosti.

²⁸ Európska komisia, Generálne riaditeľstvo pre mobilitu a dopravu, *Assessment of potential of maritime and inland ports and inland waterways and of related policy measures, including industrial policy measures – Final report* (Posúdenie potenciálu námorných a vnútrozemských prístavov, vnútrozemskej vodnej dopravy a súvisiacich politických opatrení vrátane priemyselných politických opatrení – záverečná správa), Úrad pre publikácie 2020, <https://data.europa.eu/doi/10.2832/03796>.

²⁹ https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/Europol_Joint-report_Criminal%20networks%20in%20EU%20ports_Public_version.pdf.

³⁰ Tamže.

Opatrenie 1: Mobilizovanie colného spoločenstva proti obchodovaniu s drogami

Hlavní aktéri: Komisia, Európsky úrad pre boj proti podvodom, členské štáty (najmä colné orgány)

Colné orgány členských štátov sú prvou obrannou líniou na vonkajších hraniciach EÚ, ktorá chráni EÚ pred nelegálnym obchodom a zaisťuje bezpečnosť jej občanov a ochranu jej finančných záujmov³¹. V tejto súvislosti, keďže **takmer 70 % všetkých prípadov zaistenia drog colnými orgánmi sa vyskytuje v prístavoch EÚ**, je mimoriadne dôležité posilniť účinnú spoluprácu medzi colnými orgánmi, ktoré musia konať spoločne, a ďalšími zainteresovanými stranami, najmä policajnými orgánmi. Na ochranu hraníc EÚ by mali colné orgány naďalej účinne využívať dostupné politiky a nástroje na riadenie rizík a kontroly.

Preto Komisia prostredníctvom Európskej aliancie prístavov a vďaka finančným prostriedkom z programu Colníctvo³² zavedie **rámec, ktorým sa uľahčuje účinné riadenie rizík a colné kontroly v súvislosti s pašovaním nelegálnych drog a drogových prekurzorov**, aby tým zabezpečila spoluprácu colných orgánov s Komisiou. Prvým krokom je zriadenie **osobitnej projektovej skupiny** zloženej zo zástupcov colných orgánov členských štátov na riadiacej a expertnej úrovni. Projektová skupina zmapuje situáciu v teréne, bude sa usilovať o spoločné porozumenie a koordinovaný prístup, identifikuje nedostatky a slabé miesta v colnom dohľade, vypracuje posúdenie hrozieb a rizík, stanoví spoločné cieľové kritériá a bude si vymieňať najlepšie postupy.

Tým sa pripraví pôda pre ešte koordinovanejšie a efektívnejšie colné kontroly, keďže sa stanovia **spoločné kritériá rizík a prioritné colné kontroly** na úrovni EÚ. Komisia navrhne ich vykonávanie v členských štátoch na základe kombinácie nástrojov EÚ a vnútroštátnych nástrojov riadenia rizík. Týmto prioritnými kontrolami sa zlepší analýza v reálnom čase, spolupráca a súčinnosť medzi členskými štátmi a poskytnú sa riešenia na pokrytie slepých miest v prístavoch a dodávateľskom reťazci. Pri kontrolách sa bude takisto testovať prístup k štruktúrovanej výmene informácií (interoperabilita alebo systémový rámec výmeny údajov) na podporu boja proti obchodovaniu s drogami a prekurzormi.

V nadväznosti na toto opatrenie Komisia v polovici roka 2024 zriadi **nový tím odborníkov** v rámci programu Colníctvo. Tento tím bude mať k dispozícii osobitný rozpočet a zdroje a bude využívať metodiku a úspech jedného z najproduktívnejších operačných tímov odborníkov³³.

³¹ Uznesenie Rady o colnej spolupráci v oblasti presadzovania práva a jej prínose k vnútornej bezpečnosti EÚ.

³² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/444 z 11. marca 2021, ktorým sa zriaďuje program Colníctvo pre spoluprácu v colnej oblasti (Ú. v. EÚ L 87, 15.3.2021).

³³ CELBET (tím colných odborníkov pre východnú a juhovýchodnú pozemnú hranicu) je expertný tím členských štátov, ktorý tvoria zástupcovia 11 členských štátov na východnej a juhovýchodnej pozemnej hranici (BG, FI, EE, EL, HR, HU, LT, LV, PL, SK, RO) a ktorý je financovaný z programu Colníctvo. Osobitne účinný bol pri zavádzaní operačných riešení v teréne, preukázal skúsenosti so spoluprácou s ďalšími orgánmi presadzovania práva a v konečnom dôsledku zabezpečuje harmonizované vykonávanie colných kontrol na pozemnej hranici EÚ.

Premena projektovej skupiny na tento nový tím odborníkov zabezpečí, aby bola koordinovaná colná činnosť flexibilnejšia, a to na tematickej aj geografickej úrovni. Bude vychádzať zo zlepšenej operačnej spolupráce, a to nielen v prístavoch, ale aj na hraniciach (pozemných aj vzdušných). Je to tak preto, lebo účinný prístup k boju proti obchodovaniu s drogami si vyžaduje zavedenie koordinovaných opatrení EÚ, ktoré sa týkajú všetkých druhov dopravy. Týmto prístupom by sa prispelo aj k efektívnejšej operačnej spolupráci s tretími krajinami a ďalšími orgánmi presadzovania práva.

Ďalej bude Komisia **od roku 2024** využívať **program Nástroja na vybavenie na colné kontroly**³⁴, v rámci ktorého vyčlení na podporu tejto priority EÚ sumu **viac ako 200 miliónov** EUR, z ktorej sa budú financovať najmodernejšie zariadenia na pomoc colným orgánom pri skenovaní kontajnerov a iných dopravných prostriedkov, čím sa zvýši účinnosť riadenia colných rizík a kontrol v súvislosti s nelegálnymi drogami a drogovými prekursorami. Zahŕňa to aj podporu colných laboratórií, ktoré takisto získajú zariadenia na analýzu drog a riešenie čoraz náročnejších výziev súvisiacich s dizajnovými prekursorami.

Opatrenie 2: Posilnenie činností presadzovania práva v prístavoch

Hlavní aktéri: členské štáty, Komisia, Európsky úrad pre boj proti podvodom, Europol, Eurojust, EPPO

Úspešný prístup k riešeniu problematiky obchodovania s drogami sa nekončí v logistických centrách ani v inej časti dodávateľského reťazca drog. Keďže EÚ spoločne zlepšuje účinnosť v oblasti včasného odhaľovania nelegálnych drog, je mimoriadne dôležité **zabezpečiť dôkladné vyšetrowanie a stíhanie obchodovania s drogami, aby bolo jasné, že táto trestná činnosť sa nevypláca**. Možno to dosiahnuť prenasledovaním páchatel'ov a sietí, ktorých sú súčasťou. Koordinované presadzovanie práva je mimoriadne dôležité na vyšetrowanie zločineckých sietí stojacich za zaisteným tovarom. V niektorých prípadoch by sa napríklad policajné orgány spoločne s colnými orgánmi mohli rozhodnúť monitorovať kontajnery na účely sledovania namiesto toho, aby ich obsah ihneď zaistili. Ďalšou možnosťou je začatie digitálnych vyšetrowaní s cieľom zistiť možné zneužitie softvérových systémov kontroly používaných v prístavoch. Okrem toho môžu orgány presadzovania práva vyšetrowať údajnú korupciu a pôsobiť ako kontaktné miesto pre oznamovateľov.

Komisia bude naďalej podporovať platformu **EMPACT** a jej činnosti ako platformu holistického prístupu k problematike obchodovania s drogami. Komisia bude takisto naďalej podporovať spoluprácu v rámci platformy EMPACT ako jeden z hlavných katalyzátorov rozvoja Európskej aliancie prístavov.

³⁴ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1077 z 24. júna 2021, ktorým sa ako súčasť Fondu pre integrované riadenie hraníc zriaďuje nástroj finančnej podpory na vybavenie na colné kontroly (Ú. v. EÚ L 234, 2.7.2021).

V rámci platformy EMPACT existujú dve operačné priority, v rámci ktorých môžu policajné a colné orgány spolupracovať v boji proti obchodovaniu s drogami: **kanabis, kokaín a heroín (CCH) a syntetické drogy a nové psychoaktívne látky (SYN-NPS)**. V rámci nich orgány presadzovania práva pokračujú vo vyšetrovaní a vymieňajú si spravodajské informácie o výrobe a odhaľovaní drog, trasách obchodovania s drogami a metódach sietí na obchodovanie s drogami, ktoré možno operatívne využiť pri stanovovaní cieľových kritérií a rizikových profilov. Opatrenia zahŕňajú štruktúrovanejšiu a systematickejšiu výmenu príslušných informácií o riziku, posilnenie strategického a taktického súboru spravodajských informácií o zneužívaní legálnych podnikateľských štruktúr, odhaľovanie a likvidáciu nelegálnych laboratórií podieľajúcich sa na výrobe a vývoze syntetických drog a nových psychoaktívnych látok a vykonávanie osobitných cezhraničných operácií zameraných na pohyb kokaínu, kanabisu, heroínu, syntetických drog a nových psychoaktívnych látok. Vzhľadom na celosvetovú povahu obchodovania s drogami Komisia koordinuje, stimuluje a podporuje medzinárodnú účasť na týchto dvoch prioritách. V súčasnosti sa na prioritě CCH aktívne podieľa 18 krajín mimo EÚ a na prioritě SYN-NPS 13 krajín. V rokoch 2024 – 2025 Komisia posilní spoluprácu poskytnutím **dodatočnej podpory na ďalšiu integráciu krajín mimo EÚ** do týchto dvoch priorít. Aktívna účasť colných orgánov členských štátov, ako aj tretích krajín bude nevyhnutná.

Komisia bude okrem toho naďalej podporovať a rozvíjať dve siete laboratórií (**Európska sieť colných laboratórií a Európska sieť ústavov forenzných vied**). Tieto laboratóriá pomáhajú policajným a colným orgánom pri vyšetrovaniach a kontrolách a budú podporovať intenzívnejšiu spoluprácu laboratórií s orgánmi presadzovania práva. Okrem toho technológie vyplývajúce z projektov programu EÚ Horizont 2020 prinášajú orgánom presadzovania práva nové kapacity, vďaka čomu dokážu účinnejšie odhaľovať nelegálne drogy a prekursorov na hraniciach³⁵.

Opatrenie 3: Verejno-súkromné partnerstvo proti pašovaniu drog a prenikaniu trestnej činnosti

Hlavní aktéri: Komisia, členské štáty, Europol, EMCDDA, verejné a súkromné zainteresované strany

Pri ochrane **bezpečnosti prístavov** zohráva mimoriadne dôležitú úlohu množstvo verejných a súkromných aktérov, od **prístavných orgánov až po prepravné spoločnosti a ďalších poskytovateľov služieb**. Predstavujú prvé kontaktné miesto v boji proti pašovaniu drog a prenikaniu trestnej činnosti. Je to preto, že používajú procesy, systémy a zariadenia, ktoré by mohli pomôcť identifikovať vnútorné hrozby v rámci námorných dodávateľských reťazcov, a to na základe lokalizácie pôvodu zásielky prechádzajúcej cez tranzitné a prekládkové centrá až po miesto konečného určenia. Prístavné orgány a súkromné prepravné spoločnosti si musia byť vedomé svojej úlohy v boji proti obchodovaniu s drogami a prenikaniu trestnej činnosti. Mali by mať nástroje potrebné na sledovanie kontajnerov a zabezpečenie prístavných oblastí kamerami,

³⁵ *Border detection of illicit drugs and precursors by highly accurate electrosensors* (Odhaľovanie nelegálnych drog a prekursorov na hraniciach pomocou vysokopresných elektrosenzorov) | BorderSens | Projekt | Prehľad | H2020 | CORDIS | Európska komisia (europa.eu).

senzormi a skenermi. Takisto by mali mať prostriedky na riadnu kontrolu a preverovanie svojich zamestnancov, aby zabránili pokusom o korupciu zo strany zločineckých sietí.

Samy to však nedokážu. Pri predchádzaní obchodovaniu s drogami a prenikaniu trestnej činnosti musí EÚ spojiť svoje sily. **Spolupráca súkromného sektora s orgánmi presadzovania práva** môže prispieť k identifikácii a vykonávaniu operačných a konkrétnych riešení na predchádzanie prenikaniu zločineckých sietí do prístavov v EÚ a ich využívaniu na obchodovanie s drogami. V tejto súvislosti Komisia podporuje úplné a dôsledné vykonávanie a presadzovanie príslušných právnych predpisov EÚ³⁶ (vrátane bezpečnostného vyšetrovania alebo previerok kľúčových zamestnancov).

V záujme posilnenia odolnosti logistických centier Komisia spojí všetky príslušné verejné a súkromné subjekty do **verejno-súkromného partnerstva**: členské štáty, miestne orgány, orgány presadzovania práva vrátane colných orgánov, agentúr EÚ a súkromných prevádzkovateľov v prístavoch. Na základe odborných znalostí a skúseností verejného a súkromného sektora bude aliancia podporovať najlepšie postupy a náležitú starostlivosť. Zavedie koordinované opatrenia na zintenzívnenie úsilia o riešenie problematiky obchodovania s drogami a ochranu logistických centier pred prenikaním trestnej činnosti. Aliancia sa vo svojej práci bude zameriavať aj na výmenu strategických a operačných informácií. Komisia zváži najúčinnjší spôsob výmeny informácií medzi členmi aliancie.

3.2. Rozkladanie vysokorizokových zločineckých sietí

Zločinecké siete sa rýchlo menia, aby mohli dosahovať veľké finančné zisky. Čoraz väčšia zložitosť a flexibilita prostredia trestnej činnosti do veľkej miery komplikuje vyšetrovania organizovanej trestnej činnosti, keďže jeden člen siete sa dá po zatknutí jednoducho nahradiť inými. Okrem toho zločinecké siete používajú sofistikované techniky na ukrytie svojich aktív pred odhalením. Využívajú služby sprostredkovateľov na vysokej úrovni, ktorí prevádzkujú paralelné tieňové systémy, ako napríklad hawala, ktoré fungujú mimo formálneho finančného systému³⁷.

Ako sa stanovuje v stratégii EÚ na boj proti organizovanej trestnej činnosti, na dosiahnutie skutočnej zmeny v boji proti organizovanej trestnej činnosti **musia byť rozložené samotné zločinecké siete**. To si vyžaduje lepší súbor spravodajských informácií; špecializované dobre vyškolené služby so správnymi nástrojmi; účinné, cielené a koordinované činnosti orgánov presadzovania práva a justičných orgánov a spoľahlivý právny rámec na boj proti organizovanej trestnej činnosti, v rámci ktorého sa majú činnosti vykonávať.

³⁶ Pozri nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 725/2004 z 31. marca 2004 o zvýšení bezpečnosti lodí a prístavných zariadení (Ú. v. EÚ L 129, s. 6) a smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2005/65/ES z 26. októbra 2005 o zvýšení bezpečnosti prístavov (Ú. v. EÚ L 310, s. 28).

³⁷ [*The Other Side of the Coin: An Analysis of Financial and Economic Crime* \(Druhá strana mince: analýza finančnej a hospodárskej trestnej činnosti\) | Europol \(europa.eu\).](#)

Opatrenie 4: Mapovanie zločineckých sietí, ktoré predstavujú najväčšie hrozby pre spoločnosť
Hlavní aktéri: Komisia, členské štáty, Europol, Eurojust, CEPOL

V záujme čo najväčšieho účinku by mali orgány presadzovania práva a justičné orgány venovať osobitnú pozornosť **tým siet'am, ktoré predstavujú najväčšie hrozby pre našu spoločnosť a verejnosť**. Vysokorizikové zločinecké siete využívajú korupciu, prenikajú do legálneho hospodárstva, páchajú násilné činy vrátane zastrašovania a prevádzkujú paralelné tieňové finančné systémy.

Na zacielenie týchto zločineckých skupín je potrebná zmena paradigmy: **prestať sa zameriavať na jednotlivých zločincov a konkrétne trestné činy a sústrediť sa na vyšetrovanie a stíhanie sietí ako celku. Novou prioritou platformy EMPACT, ktorou sú vysokorizikové zločinecké siete**, sa položili základy tohto spoločného úsilia, v rámci ktorého spolupracujú orgány presadzovania práva a justičné orgány členských štátov EÚ a medzinárodných partnerov (vrátane 37 krajín mimo EÚ v roku 2023) s podporou inštitúcií, agentúr a orgánov EÚ.

V ďalšom kroku Europol s podporou členských štátov vykoná **na začiatku roka 2024 mapovanie s cieľom identifikovať zločinecké siete**, ktoré predstavujú najväčšie hrozby, a to bez ohľadu na to, či pôsobia v krajinách EÚ alebo mimo nej. Tým sa umožní aj identifikácia kľúčových členov alebo podporovateľov vysokorizikových zločineckých sietí. Mapovanie značne prispeje k **zlepšeniu súboru spravodajských informácií** o trestnej činnosti, na základe ktorých sa budú vypracúvať špecializované hodnotenia hrozieb a umožní sa stanovenie priorít vyšetrovaní. Mapovanie by sa malo **pravidelne aktualizovať**, aby si orgány boli vedomé zmien v činnostiach a metódach sietí. Okrem toho by mali Komisia, členské štáty a Europol spolupracovať v rámci platformy EMPACT na vypracúvaní **spoločných ukazovateľov a posúdení**, ktoré umožnia, aby sa stali údaje do roku 2025 porovnateľnými. Komisia navyše preskúma možnosti EÚ pri vytváraní synergií s kriminálnou spravodajskou analýzou Interpolu.

Opatrenie 5: Sieť špecializovaných prokurátorov a sudcov na rozkladanie zločineckých sietí
Hlavní aktéri: Eurojust, Europol, členské štáty

Zločinecké siete a ich nelegálne činnosti často **presahujú viaceré jurisdikcie**, čo však pri začatí vyšetrovania v jednom členskom štáte nie je vždy známe. Aj v prípade, že sú si vyšetrovatelia vedomí geografického rozsahu zločineckej siete, čelia **praktickým prekážkam**. Tieto prekážky zahŕňajú ťažkosti pri určovaní partnerov v iných členských štátoch alebo nedostatočnú informovanosť o konkrétnych pravidlách platných v iných členských štátoch, napríklad o podmienkach uskutočňovania vyšetrovacích opatrení.

V záujme rozloženia zločineckých sietí a ich obchodných modelov v EÚ si musia orgány **budovať dôveru a vzťahy**, aby si mohli včas vymieňať informácie a viesť súbežné vyšetrovania v členských štátoch, v ktorých boli zistené prepojenia. Počas celého konania je mimoriadne dôležitý pravidelný dialóg medzi zúčastnenými justičnými orgánmi na zabezpečenie zosúladenia vyšetrovacích stratégií a zrychlenie cezhraničného získavania dôkazov.

V záujme posilnenia výmeny informácií a spolupráce medzi justičnými orgánmi pri **zložitých cezhraničných vyšetrovaniach** organizovanej trestnej činnosti **by sa mala s podporou Eurojustu vytvoriť sieť špecializovaných prokurátorov a sudcov z členských štátov**. Táto sieť bude centrom špecializovaných odborných znalostí pre justičné orgány a bude uľahčovať výmenu odborných znalostí, ako aj najlepších postupov a iných poznatkov o vyšetrovaní a stíhaní organizovanej trestnej činnosti. Posilní sa tým dialóg medzi jednotlivými zúčastnenými vnútroštátnymi orgánmi, poskytne sa fórum na diskusiu o právnych a praktických problémoch a podporí sa využívanie Eurojustu v prípadoch cezhraničnej trestnej činnosti.

Opatrenie 6: Uľahčovanie finančných vyšetrovaní

Hlavní aktéri: Komisia, členské štáty, Europol, Eurojust, CEPOL

Keďže prioritou organizovanej trestnej činnosti je zisk, **prístup založený na sledovaní toku peňazí** je najúčinnjším spôsobom, ako pripraviť zločincov o ich veľké nelegálne zisky. V záveroch Rady o posilnení finančného vyšetrovania na účely boja proti závažnej a organizovanej trestnej činnosti³⁸ sa členské štáty zaviazali **posilniť finančné vyšetrovania** ako mimoriadne dôležitú súčasť boja proti organizovanej trestnej činnosti. Po nadchádzajúcom prijatí návrhu Komisie o **konfiškácii a vymáhaní majetku** Európskym parlamentom a Radou sa posilnia systematické finančné vyšetrovania. Tieto vyšetrovania uľahčí nedávna dohoda o **prepojení registrov bankových účtov**, ako aj posilnené **pravidlá boja proti praniu špinavých peňazí**. Po prijatí legislatívneho balíka na boj proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu bude budúci Úrad pre boj proti praniu špinavých peňazí (AMLA) poskytovať operačnú podporu finančným spravodajským jednotkám pri vykonávaní spoločných analýz. Prispeje sa tým k účinnejšiemu odhaľovaniu a analýze v cezhraničných prípadoch.

Ako doplnok k pravidlám boja proti praniu špinavých peňazí niektoré členské štáty zaviedli **verejno-súkromné partnerstvá**, ktoré umožňujú **výmenu operačných informácií medzi orgánmi a bankami, ako aj finančnými a úverovými inštitúciami**. Tieto partnerstvá pomáhajú súkromným subjektom, ktoré ako prvé identifikujú nelegálne finančné toky v miliardách každodenných transakcií, odhaľovať ťažko zistiteľné činnosti. V záujme uľahčenia rozvoja tohto druhu spolupráce vo všetkých členských štátoch verejno-súkromné partnerstvo Europolu pre finančné spravodajstvo vypracuje **na účely vytvorenia partnerstva na boj proti praniu špinavých peňazí** v rámci obmedzení mandátu Europolu do polovice roka 2024 **konceptiu**, ktorá bude súhrnom právnych rámcov a praktických krokov prijatých v členských štátoch a tretích krajinách. V tejto koncepcii by sa malo prihliadnuť na najlepšie postupy a právne úvahy uvedené v pracovnom dokumente útvarov Komisie o tejto téme³⁹, ako aj na výsledok rokovaní o balíku na boj proti praniu špinavých peňazí. Mala by vychádzať najmä z krokov, ktoré už podnikli členské štáty, aby sa zabezpečilo, že výmena osobných údajov sa bude obmedzovať iba na to, čo je nevyhnutne potrebné a primerané na účely prevencie, odhaľovania a vyšetrovania

³⁸ ST 8927/20, <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8927-2020-INIT/sk/pdf>.

³⁹ Pracovný dokument útvarov Komisie o využívaní verejno-súkromných partnerstiev v rámci prevencie a boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu, Brusel, 27. 10. 2022 [SWD(2022) 347 final].

trestných činov spojených s praním špinavých peňazí, ako aj zo záruk stanovených na ochranu osobných údajov.

Orgány presadzovania práva by mali pri vyšetrowaní organizovanej trestnej činnosti systematickejšie využívať **súbežné finančné vyšetrowania**. Uskutočňovanie zložitých finančných vyšetrowaní si však vyžaduje špecializované odborné znalosti, kapacity a technologické nástroje. Kľúčovú úlohu pri podpore členských štátov zohráva **Centrum Europolu pre finančnú a hospodársku trestnú činnosť**, ktoré v roku 2022 podporilo viac ako 400 finančných vyšetrowaní⁴⁰, a Eurojust, ktorý poskytuje príslušným orgánom usmernenia a najlepšie postupy týkajúce sa vymáhania nezákonne nadobudnutého majetku. Centrum môže poskytovať cennú podporu najmä pri spoločných činnostiach týkajúcich sa vyšetrowania ilegálneho bankovníctva. Ďalej môžu **kapacity odbornej prípravy agentúry CEPOL** pomôcť členským štátom pri zvyšovaní úrovne zručností a odborných znalostí orgánov presadzovania práva pri finančných vyšetrowaniach.

Vytvorenie finančného profilu zločineckej siete si vyžaduje zostavenie a analýzu rôznych zdrojov informácií vrátane informácií o kryptoaktívach, ktoré skupiny obchodujúce s drogami využívajú na zakrytie svojej finančnej stopy. Takisto si vyžaduje harmonizáciu jednotlivých formátov získaných údajov, identifikáciu subjektov v neštruktúrovaných súboroch údajov a porovnanie údajov o veľkom počte subjektov. Niektoré členské štáty, napríklad Lotyšsko, Slovinsko a Španielsko, vyvinuli alebo vyvíjajú na tento účel vlastné **nástroje na analýzu finančných transakcií**. V rámci **nástroja ma³tch na stránke FIU.net**, ktorého hosting a správu zabezpečuje Komisia od roku 2021, môžu finančné spravodajské jednotky porovnávať informácie (napr. o transakciách) pseudonymizovaným spôsobom, pričom môžu v reálnom čase zistiť, či je subjekt už známy inej jednotke. Ak áno, je možné vymieňať si informácie a prípady riešiť spolu. Finančným spravodajským jednotkám sa dôrazne odporúča v plnej miere využívať funkciu nástroja ma³tch na stránke FIU.net.

Okrem toho v rámci **programu Horizont Európa** Komisia v júni 2024 zverejní výzvu na predkladanie výskumných a inovačných návrhov v oblasti bezpečnosti, ktorou sa zabezpečia ďalšie možnosti financovania vývoja a využívania konkrétnych nástrojov na uskutočňovanie účinných finančných vyšetrowaní⁴¹.

Opatrenie 7: Uľahčovanie digitálnych vyšetrowaní

Hlavní aktéri: Komisia, členské štáty, Europol, Eurojust, CEPOL

Rovnako ako sa naše každodenné činnosti čoraz viac presúvajú do online priestoru, platí to aj pre nelegálne činnosti. Vyšetrowatelia sa musia vyrovnávať so skutočnosťou, že zločinci rýchlo využívajú príležitosti ponúkané online svetom a na dosahovanie svojich cieľov používajú čoraz

⁴⁰ <https://www.europol.europa.eu/about-europol/european-financial-and-economic-crime-centre-efecc>.

⁴¹ <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/topic-details/horizon-cl3-2024-fct-01-08>.

modernejšie technológie. Preto sa Komisia usiluje preskúmať viacero možností reakcie na tento vývoj. V júni 2023 Komisia zriadila **skupinu na vysokej úrovni pre prístup k údajom na účinné presadzovanie práva**⁴². V rámci tejto skupiny na vysokej úrovni navzájom spolupracujú orgány presadzovania práva a justičné orgány, odborníci v oblasti ochrany údajov a kybernetickej bezpečnosti, súkromný sektor, mimovládne organizácie a akademická obec. Táto skupina skúma výzvy, ktorým odborníci vo sfére presadzovania práva čelia v každodennom živote, a potenciálne riešenia na ich prekonanie s cieľom zabezpečiť primeraný prístup k údajom na boj proti trestnej činnosti a zvýšenie verejnej bezpečnosti v digitálnom veku. Skupina **vydá v roku 2024 správu** s technickými, prevádzkovými alebo právnymi odporúčaniami.

Komisia takisto pomáha zvyšovať **kapacitu orgánov členských štátov pri uskutočňovaní digitálnych vyšetrovaní**, a to podporou Európskej skupiny pre vzdelávanie a odbornú prípravu v oblasti boja proti počítačovej kriminalite⁴³ pri vypracúvaní zdrojov odbornej prípravy. Táto skupina vyškolila za posledné tri roky najmenej 1 000 policajných dôstojníkov. Ďalej Komisia financuje Európske združenie pre vývoj technológií na boj proti počítačovej kriminalite⁴⁴ vyvíjajúce digitálne nástroje na podporu vyšetrovaní, ktoré sa potom bezplatne sprístupnia orgánom presadzovania práva v EÚ a Europolu. Eurojust podporuje boj proti počítačovej kriminalite prostredníctvom Európskej justičnej siete na boj proti počítačovej kriminalite poskytovaním strategickej podpory a najlepších postupov.

Samotné obchodovanie s drogami sa takisto uskutočňuje online na kryptotrhoch aj na clearnete, a to aj prostredníctvom sociálnych médií. S bojom proti tomuto druhu obchodovania s drogami sú spojené náročné výzvy. Komisia sa bude usilovať o riešenie problematiky obchodovania s drogami online, a to aj prostredníctvom spolupráce so súkromným sektorom v rámci **internetového fóra EÚ**. Fórum vypracuje v roku 2024 **balík poznatkov** zameraný na podporu spoločností prevádzkujúcich sociálne médiá pri lepšom moderovaní obsahu týkajúceho sa drog na ich platformách. Okrem toho Komisia v roku 2024 vyvinie **IT nástroj** na pomoc orgánom presadzovania práva pri **monitorovaní darknetu** s cieľom bojovať proti obchodovaniu s drogami⁴⁵. A napokon bude Komisia z programu Horizont Európa od novembra 2023 financovať projekt výskumu v oblasti bezpečnosti, ktorý je zameraný na boj proti výrobe nelegálnych drog a obchodovaniu s nimi pomocou umelej inteligencie.

Opatrenie 8: Využívanie potenciálu zápisov Schengenského informačného systému

Hlavní aktéri: Komisia, členské štáty, Europol

Cezhraničná výmena operačných informácií je mimoriadne dôležitá na odhaľovanie a zatýkanie zločincov. Funkcie Schengenského informačného systému (SIS) – podľa nového právneho

⁴² COM(2023) 3647 final.

⁴³ <https://www.ecteg.eu/>.

⁴⁴ <https://www.eactda.eu/>.

⁴⁵ Uskutočnenie prípravnej akcie na monitorovanie darknetu, ktorú navrhol Európsky parlament a koordinuje EÚ, s cieľom bojovať proti trestnej činnosti, a to s účasťou EMCDDA, ako aj Europolu, a v súlade so stratégiou a s akčným plánom EÚ v oblasti drog.

rámca, ktorý nadobudol účinnosť v marci 2023⁴⁶ – pomáhajú zabráňovať tomu, aby sa zločinci a teroristi nepozorovane presúvali po EÚ alebo do nej vstupovali. Modernizovaný systém SIS zahŕňa nové kategórie zápisov a biometrických údajov (odtlačky dlaní, odtlačky prstov a záznamy DNA) na účely správnej identifikácie osôb cestujúcich pod falošnou identitou, ako aj informácie o automobiloch alebo iných veciach, ktoré používajú. Nové zápisy o osobách a veciach na účely vykonania diskretných kontrol, zisťovacích kontrol alebo špecifických kontrol umožňujú orgánom získať ciele informácie o osobách, ktoré sú podozrivé zo spáchania závažnej alebo organizovanej trestnej činnosti alebo terorizmu.

Navyše nedávno posilnený mandát Europolu umožňuje agentúre podporovať členské štáty pri spracúvaní údajov zasielaných krajinami mimo EÚ alebo medzinárodnými organizáciami. Okrem toho môže Europol navrhnúť aj to, aby členské štáty vložili informačné zápisy do systému SIS⁴⁷.

Členským štátom sa preto dôrazne odporúča v plnej miere využívať nástroje dostupné v systéme SIS na boj proti závažnej a organizovanej trestnej činnosti. Konkrétne je veľmi dôležité, aby členské štáty vydávali zápisy týkajúce sa členov alebo podporovateľov vysokorizikových zločineckých sietí v systéme a oznamovali pozitívne lustrácie Europolu. V marci 2023 Komisia začala realizovať **štúdiu na preskúmanie, posúdenie a navrhnutie rôznych možností** na inováciu výmeny doplnkových informácií o zápisoch v systéme SIS medzi národnými útvarmi (útvary SIRENE) s cieľom umožniť lepšie využívanie týchto informácií. V roku 2026 Komisia uskutoční celkové hodnotenie centrálného systému SIS, výmeny doplnkových informácií medzi vnútroštátnymi orgánmi vrátane posúdenia automatizovaného systému identifikácie odtlačkov prstov, ako aj informačné kampane SIS.

Opatrenie 9: Smerovanie k spoľahlivejšiemu právnemu rámcu na boj proti organizovanej trestnej činnosti

Hlavní aktéri: Komisia, Európsky parlament, Rada, vysoký predstaviteľ

Účinný právny rámec EÚ je nevyhnutný na to, aby sa orgánom presadzovania práva a justičným orgánom poskytli potrebné nástroje na boj proti organizovanej trestnej činnosti. V štúdiu uverejnenej vo februári 2023, v ktorej sa posudzuje účinnosť rámcového rozhodnutia z roku 2008 o organizovanej trestnej činnosti⁴⁸, sa zdôraznili **veľké rozdiely medzi členskými štátmi,**

⁴⁶ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1862 z 28. novembra 2018 o zriadení, prevádzke a využívaní Schengenského informačného systému (SIS) v oblasti policajnej spolupráce a justičnej spolupráce v trestných veciach, o zmene a zrušení rozhodnutia Rady 2007/533/SVV a o zrušení nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1986/2006 a rozhodnutia Komisie 2010/261/EÚ (Ú. v. EÚ L 312, 7.12.2018, s. 56).

⁴⁷ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/991 z 8. júna 2022, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2016/794, pokiaľ ide o spoluprácu Europolu so súkromnými subjektmi, spracúvanie osobných údajov Europolom na podporu vyšetrovania trestných činov a úlohu Europolu v oblasti výskumu a inovácií (Ú. v. EÚ L 169, 27.6.2022, s. 1).

⁴⁸ Rámcové rozhodnutie Rady 2008/841/SVV z 24. októbra 2008 o boji proti organizovanému zločinu (Ú. v. EÚ L 300, 11.11.2008).

pokiaľ ide o trestné činy, tresty a vyšetrovacie prostriedky v súvislosti s účasťou na zločineckej skupine. Tieto rozdiely vytvárajú prekážky pri cezhraničnej spolupráci a môžu odrádzať orgány od vyšetrovania zločineckých sietí a ich členov.

Pri riešení zistených nedostatkov bude Komisia spolupracovať s členskými štátmi, Európskym parlamentom, agentúrami a orgánmi EÚ, ako aj ostatnými zainteresovanými stranami s cieľom posilniť **právny rámec na boj proti organizovanej trestnej činnosti** a jeho vykonávanie. Pri posudzovaní existujúceho právneho rámca bude potrebné zamerať sa aj na **harmonizované právne vymedzenie** organizovanej trestnej činnosti a prispôbiť ho realite zločineckých sietí a ich kľúčových členov, aby sa zabezpečili **sankcie odrádzajúce** od účasti na zločineckej skupine alebo vedenia zločineckej skupiny. S cieľom umožniť príslušným orgánom lepšie odhaľovať a vyšetrovať organizovanú trestnú činnosť by sa malo preskúmanie venovať opatreniam na zabezpečenie toho, aby mali orgány k dispozícii primerané **osobitné vyšetrovacie techniky**. Malo by sa zvážiť, či na riešenie zložitých vyšetrovaní nie sú potrebné dodatočné opatrenia, ako napríklad **národné stratégie na boj proti organizovanej trestnej činnosti**, ako aj **špecializované jednotky** s odbornými znalosťami z viacerých disciplín. Ďalej by sa malo preskúmanie venovať tomu, či sú potrebné opatrenia na úrovni EÚ na uľahčenie spolupráce **korunných svedkov**.

Konkrétne v oblasti obchodovania s drogami sa bude v roku 2024 hodnotiť **rámcové rozhodnutie Rady 2004/757/SVV, ktorým sa stanovujú minimálne ustanovenia o znakoch skutkových podstat trestných činov a trestov v oblasti nezákonného obchodu s drogami**⁴⁹. Zmeniť, modernizovať a posilniť by sa mohli najmä pravidlá, ktoré sa týkajú trestných sankcií.

Na úrovni EÚ by sa malo ďalej zvážiť, či by mohli byť relevantné aj ďalšie opatrenia, ktorými by sa obmedzovala schopnosť členov zločineckých sietí vstupovať na vnútorný trh EÚ. Niektoré opatrenia, ktoré uplatnili tretie krajiny, by mohli predstavovať cenný doplnok úsilia v oblasti presadzovania práva, čím by sa zločinci odrezali od finančných zdrojov, ktoré im umožňujú prenikať do hospodárstva, a zároveň by sa obmedzila ich schopnosť pôsobiť cezhranične, a to najmä vtedy, ak sa podozrivý nachádza mimo EÚ.

3.3.Predchádzanie trestnej činnosti

Komisia považuje **predchádzanie trestnej činnosti za neoddeliteľnú súčasť dlhodobej reakcie v oblasti boja proti organizovanej trestnej činnosti**. Politika EÚ v oblasti predchádzania trestnej činnosti sa zameriava na vytváranie technických alebo administratívnych prekážok, ktorými sa jednotlivcom bráni v páchaní trestnej činnosti. Okrem toho sa ňou podporuje výmena skúseností a najlepších postupov na potláčanie faktorov, ktoré vedú k páchaniu trestnej činnosti a recidíve, ako aj úsilie predchádzať tomu, aby sa ľudia dostávali do

⁴⁹ Rámcové rozhodnutie Rady 2004/757/SVV z 25. októbra 2004, ktorým sa stanovujú minimálne ustanovenia o znakoch skutkových podstat trestných činov a trestov v oblasti nezákonného obchodu s drogami (Ú. v. EÚ L 335, 11.11.2004, s. 8).

zraniteľných situácií, ktoré môžu viesť ku kriminálnemu správaniu. Predchádzanie trestnej činnosti je neoddeliteľnou súčasťou bezpečnostnej politiky EÚ a týka sa drog⁵⁰, korupcie⁵¹, počítačovej kriminality⁵² a mnohých ďalších oblastí.

Multidisciplinárny a medziagentúrny prístup k predchádzaniu trestnej činnosti by mal zahŕňať úzku spoluprácu s miestnymi orgánmi a občianskou spoločnosťou. Môže sa tým prispieť k zníženiu pravdepodobnosti páchania trestnej činnosti, pretože sa vytvoria prekážky, zvýši sa informovanosť potenciálnych obetí a podpora sa zraniteľní jednotlivci a komunity, čím sa zníži riziko páchania trestnej činnosti. Komisia podporuje členské štáty a miestnych tvorcov politik a odborníkov z praxe pri **propagovaní politík a nástrojov založených na dôkazoch s cieľom predchádzať páchaniu trestnej činnosti**. Komisia zdôrazňuje aj to, že je potrebné, aby tvorcovia politík a odborníci z praxe na úrovni EÚ, ako aj na vnútroštátnej a miestnej úrovni **nadväzovali vzťahy a vymieňali si informácie** prostredníctvom jasne určených a osvedčených informačných a komunikačných kanálov.

Opatrenie 10: Predchádzanie organizovanej trestnej činnosti prostredníctvom administratívnych opatrení

Hlavní aktéri: Komisia, členské štáty, Europol, Európska sieť pre administratívny prístup

Viac ako 80 % zločineckých sietí, ktoré v súčasnosti v EÚ pôsobia, využíva na páchanie svojej trestnej činnosti legálne podnikateľské štruktúry⁵³. Zakladajú napríklad malé podniky, v ktorých perú svoje nelegálne zisky, alebo sa zúčastňujú na verejných zákazkách, aby podviedli verejné inštitúcie. Preto je mimoriadne dôležité, aby si **správne orgány uvedomovali** významnú úlohu, ktorú zohrávajú v boji proti organizovanej trestnej činnosti. Okrem toho sa na vnútroštátnej aj miestnej úrovni **musia zaviesť vhodné postupy** na zatváranie podnikov, vykonávanie previerok pred udelením povolení, verejných zákaziek a subvencií, ako aj iné prekážky, ako sú inšpekcie (napríklad zdravotné alebo pracovné), ktorými sa zabráni zločincovi v páchaní trestnej činnosti.

Viacere členské štáty majú zavedené dobre prepracované rámce, ktoré miestne orgány **splnomocňujú využívať administratívne nástroje na zabraňovanie prenikaniu trestnej činnosti** do legálnych podnikateľských a administratívnych štruktúr. V ostatných členských štátoch nie je však **administratívny prístup** stále dostatočne rozvinutý. Okrem toho rozdiely vo vnútroštátnych rámcoch a postupoch komplikujú cezhraničnú spoluprácu, v dôsledku čoho zločinci v prípade, že im orgány zatvoria podnik, jednoducho prekročia hranice a založia si nové podvodné podniky.

Preto by sa mala ešte viac posilniť výmena najlepších postupov a usmernení medzi všetkými členskými štátmi, aby mohli členské štáty vypracovať svoje vnútroštátne rámce na uplatňovanie

⁵⁰ COM(2020) 606 final.

⁵¹ COM(2023) 234 final.

⁵² https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/internal-security/cybercrime_en.

⁵³ <https://www.europol.europa.eu/publications-events/main-reports/socta-report>.

administratívneho prístupu. Komisia **vypracuje v roku 2024 praktické usmernenie** k používaniu administratívnych nástrojov a výmene informácií v boji proti prenikaniu trestnej činnosti. Toto úsilie bude vychádzať zo skúseností Regionálneho centra EÚ pre informácie a odborné znalosti⁵⁴ (projekt financovaný z prostriedkov EÚ, ktorý podporuje cezhraničný administratívny prístup medzi Belgickom, Nemeckom a Holandskom), Európskej siete pre administratívny prístup⁵⁵ a platformy EMPACT.

Administratívny prístup patrí k deviatim spoločným horizontálnym strategickým cieľom platformy EMPACT. Komisia dôrazne nabáda členské štáty a Europol, aby v rokoch 2024 a 2025 vykonávali špecifické operačné opatrenia, ktoré prispievajú k tomuto cieľu.

Opatrenie 11: Boj proti šíreniu dizajnových prekurzorov

Hlavní aktéri: Komisia, Európsky parlament, Rada, EMCDDA

Zločinci používajú a zneužívajú na výrobu nelegálnych drog chemické látky potrebné na výrobu bežných produktov. EÚ už zaviedla pravidlá na obmedzenie a kontrolu prístupu k týmto drogovým prekurzorom⁵⁶. Zločinci však dokážu jednoducho obísť existujúce kontroly týchto látok tým, že vytvoria ešte novšie dizajnové prekurzory. Ide o chemické látky blízke tradičným drogovým prekurzorom. Sú určené na obídenie colných kontrol a nemajú žiadne známe dovoľené použitie.

Existujúci legislatívny rámec EÚ o drogových prekurzoroch⁵⁷ je založený na zdĺhavom prístupe zaradenia jednotlivých látok medzi určené látky, v dôsledku čoho je ťažšie držať krok s rýchlosťou inovácií v rámci organizovanej trestnej činnosti. Vždy, keď sa nová látka identifikuje ako drogový prekurzor a následne sa naplánuje jej kontrola a monitorovanie, zločinecké skupiny zareagujú malou zmenou molekulárnej štruktúry a vytvoria nový dizajnový prekurzor. To je možné urobiť oveľa rýchlejšie ako zaradenie látky medzi určené látky alebo kontrola látky.

Preto Komisia od roku 2024 plánuje zavedenie inovačných spôsobov **zrýchlenia a rozšírenia existujúceho prístupu zaradovania drogových prekurzorov medzi určené látky**. Rozsah látok zaradených medzi určené látky bude rozšírený tak, aby boli jednoznačne identifikované deriváty a príbuzné látky, ktoré je možné počas nelegálnej výroby jednoducho premeniť na náhrady alebo použiť ako náhrady. Harmonogram zaradenia látok medzi určené látky. Okrem

⁵⁴ [EURIEC](#).

⁵⁵ [Domovská stránka – Európska sieť pre administratívny prístup](#).

⁵⁶ Nariadenie Rady (ES) č. 111/2005 z 22. decembra 2004, ktorým sa stanovujú pravidlá sledovania obchodu s drogovými prekurzormi medzi Spoločenstvom a tretími krajinami (Ú. v. EÚ L 22, 26.1.2005, s. 1 – 10), a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 z 11. februára 2004 o prekurzoroch drog (Ú. v. EÚ L 47, 18.2.2004).

⁵⁷ Nariadenie Rady (ES) č. 111/2005 z 22. decembra 2004, ktorým sa stanovujú pravidlá sledovania obchodu s drogovými prekurzormi medzi Spoločenstvom a tretími krajinami (Ú. v. EÚ L 22, 26.1.2005, s. 1 – 10), a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 z 11. februára 2004 o prekurzoroch drog (Ú. v. EÚ L 47, 18.2.2004).

toho Komisia v spolupráci s Európskym parlamentom a Radou vynaloží maximálne úsilie o zrýchlenie postupu schvaľovania budúcich delegovaných aktov, ktorými sa medzi určené látky zaraďujú ďalšie látky. Komisia navrhne, aby sa tento nový prístup pri zaraďovaní látok medzi určené látky uplatňoval v rámci existujúceho právneho rámca EÚ v čo najväčšom rozsahu.

V neskoršej fáze, po podrobnom preskúmaní predmetných problémov a možných riešení a na základe výsledku hodnotenia nariadení EÚ o drogových prekurzoroch⁵⁸, môže Komisia **preskúmať tieto nariadenia**⁵⁹ aj z hľadiska riešenia identifikovaných problémov s dizajnovými prekurzormi. Komisia podporuje medzinárodné úsilie a bude tak robiť aj v budúcnosti. EÚ presadzuje dôslednú viacstrannú spoluprácu a zvyšovanie informovanosti v oblasti výziev, ktoré predstavujú látky nezaraďované medzi určené látky, a to najmä dizajnové prekurzory. EÚ takisto dôkladne monitoruje úsilie Komisie OSN pre omamné látky, ktorá pravidelne skúma a analyzuje celosvetovú situáciu v oblasti drog, a prispieva k nemu. EÚ bude naďalej úzko spolupracovať s **Medzinárodným úradom pre kontrolu omamných látok** a podobne zmýšľajúcimi krajinami, ktoré prijímajú konkrétne opatrenia proti tomuto javu. Je mimoriadne dôležité zlepšiť schopnosť reagovať, keďže v súčasnosti majú zločinci dostatok času na to, aby vymysleli, ako kontroly obísť.

Opatrenie 12: Zabraňovanie zločineckým sieťam v náboře detí a mladých ľudí

Hlavní aktéri: Komisia, členské štáty (vrátane miestnych orgánov), EMCDDA, Európska sieť na predchádzanie trestnej činnosti, organizácie občianskej spoločnosti

Zločinecké siete vrátane obchodníkov s drogami využívajú na páchanie trestnej činnosti zraniteľných ľudí, mladých ľudí, ba dokonca aj deti. K takejto činnosti patria vlámnia, krádeže, vyprázdňovanie kontajnerov s drogami, umiestňovanie výbušnín, páchanie online podvodov alebo „požičiavanie“ bankových účtov. V snahe ľahko prísť k peniazom potom mladí ľudia predčasne odchádzajú zo školy alebo zo zamestnania. V záujme ochrany mladých ľudí a narušenia trestnej činnosti **je nevyhnutné investovať do účinných politík a nástrojov na predchádzanie trestnej činnosti.**

Na predchádzaní trestnej činnosti sa podieľajú **miestne komunity, rodiny, školy, sektor sociálneho zabezpečenia, občianska spoločnosť, orgány presadzovania práva, justičné a väzenské orgány a súkromný sektor.** V tejto súvislosti je veľmi dôležité účinné využívanie zdrojov EÚ a vnútroštátnych zdrojov na zlepšenie sociálnej súdržnosti, riešenie nezamestnanosti a zabezpečovanie toho, aby mladí ľudia predčasne neukončovali vzdelávanie. Prostredníctvom Európskeho sociálneho fondu plus bude Komisia naďalej pomáhať zraniteľným mladým ľuďom dosahovať ich potenciál tým, že bude podporovať miestne iniciatívy v oblasti boja proti chudobe,

⁵⁸ COM(2020) 768 final.

⁵⁹ Nariadenie Rady (ES) č. 111/2005 z 22. decembra 2004, ktorým sa stanovujú pravidlá sledovania obchodu s drogovými prekurzormi medzi Spoločenstvom a tretími krajinami (Ú. v. EÚ L 22, 26.1.2005, s. 1), a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 z 11. februára 2004 o prekurzoroch drog (Ú. v. EÚ L 47, 18.2.2004).

sociálneho začlenenia a nezamestnanosti mladých v súlade s vykonávaním Európskeho piliera sociálnych práv⁶⁰.

Na základe skúseností Európskej siete na predchádzanie trestnej činnosti, siete na zvyšovanie povedomia o radikalizácii a platformy EMPACT Komisia posilní výmenu poznatkov a najlepších postupov v oblasti predchádzania trestnej činnosti. Okrem členských štátov, Európskej siete na predchádzanie trestnej činnosti a ďalších zainteresovaných strán Komisia pozve na **konferenciu na vysokej úrovni o predchádzaní trestnej činnosti** v roku **2024** odborníkov a tvorcov politík v oblasti predchádzania trestnej činnosti a predstaví súbor **najlepších postupov v oblasti predchádzania náboru do zločineckých sietí**.

Opatrenie 13: Zlepšenie verejnej bezpečnosti a verejného zdravia v oblastiach zasiahnutých užívaním a predajom drog a drogovou kriminalitou

Hlavní aktéri: Komisia, členské štáty, EMCDDA

Vo viacerých krajinách EÚ sa rozvíjajú drogové zločinecké centrá. Niektoré miesta, ako napríklad predmestia veľkých miest, železničné stanice a stanice metra a nevyužívané mestské plochy, sú osobitne zasiahnuté **predajom drog, užívaním drog a drogovou trestnou činnosťou**. Príčinou je množstvo faktorov vrátane chudoby a sociálneho vylúčenia. To vedie k strate bezpečnosti pre miestne komunity, pričom ľudia užívajúci drogy v týchto oblastiach naďalej trpia zdravotnými problémami, sú stigmatizovaní a má to pre nich škodlivé spoločenské dôsledky. Výzvy, ktoré predstavuje táto koncentrácia nelegálnych činností, nemôžu vyriešiť samotné miestne orgány a vyžadujú si trvalé riešenia.

Vzhľadom na značné rozdiely v miestnej, regionálnej a vnútroštátnej situácii musia byť identifikované ciele riešenia, v ktorých sa kombinuje reakcia v oblasti presadzovania práva so sociálnymi a zdravotnými opatreniami. Je mimoriadne dôležité vytvoriť priestor na výmenu najlepších postupov a prístupov založených na dôkazoch medzi dotknutými stranami. Komisia s podporou EMCDDA zorganizuje **v roku 2024 konferenciu na vysokej úrovni**, na ktorej sa stretnú orgány presadzovania práva, zdravotníci a sociálni pracovníci a miestne orgány vrátane zdravotníckych služieb a ktorej cieľom bude vypracovanie najlepších postupov. V rámci platformy EMPACT sa uskutočnia spoločné akcie a odborná príprava vychádzajúce z Európskeho učebného plánu pre prevenciu, ktorý vyvinula agentúra EMCDDA⁶¹.

3.4. Medzinárodná spolupráca

Celosvetový dosah zločineckých sietí a ich vzájomná prepojenosť naliehavo núti **EÚ, aby pri hľadaní komplexných riešení vnímala širší kontext**. V boji proti obchodovaniu s drogami je prioritou spolupráca s krajinami a regiónmi, cez ktoré vedú hlavné dodávateľské trasy obchodu

⁶⁰ COM(2017) 250 final.

⁶¹ https://www.emcdda.europa.eu/publications/manuals/european-prevention-curriculum_en.

s drogami a ktoré sú osobitne zasiahnuté nepriaznivými účinkami obchodovania s drogami. Mimoriadne dôležitá je aj spolupráca s kľúčovými partnermi, ktorá môže priniesť riešenia. Vonkajšia činnosť a partnerstvá EÚ sú komplexné a zameriavajú sa na predchádzanie organizovanej trestnej činnosti, ako aj na boj proti nej.

EÚ by mala naďalej zlepšovať presadzovanie práva a justičnú spoluprácu s krajinami, ktorých vnútroštátne právne rámce zločinci zneužívajú na to, aby ukryli seba alebo svoj majetok. V rámci **stratégie Global Gateway**⁶² bude okrem toho EÚ naďalej investovať do potrieb partnerov v oblasti infraštruktúry, a to najmä do riešenia slabých miest v logistických centrách prostredníctvom špecializovaných iniciatív Tímu Európa, ktoré podporujú aj bezpečnosť a technologické zlepšenia.

Pokiaľ ide o **ochranu prístavov** pred prenikaním trestnej činnosti, Komisia v rámci spolupráce s krajinami mimo EÚ zdôrazňuje, že je dôležité, aby plne dodržiavali Medzinárodný dohovor o bezpečnosti ľudského života na mori (SOLAS) (najmä osobitné opatrenia na zlepšenie námornej bezpečnosti) a Kódex medzinárodných lodí a prístavných zariadení (ISPS)⁶³.

Opatrenie 14: Posilnenie podpory operačných operácií boja proti obchodovaniu s drogami v západnej Afrike

Hlavní aktéri EÚ: Komisia, členské štáty, MAOC-N, Europol

Guinejský záliv sa stal jednou z **hlavných trás obchodovania s drogami** z Južnej Ameriky. Drogy prichádzajú do Európy cez Guinejský záliv v rybárskych plavidlách, rekreačných plavidlách, plachetniciach a iných druhoch lodí, ktoré vyplávajú z Južnej Ameriky. Tieto plavidlá nakladajú svoj nelegálny náklad pri pobreží a plavia sa cez Guinejský záliv s cieľom dopraviť drogy na iné lode. Tie potom privezú zásielku na pobrežie a odtiaľ sa drogy pašujú cez Saharskú púšť do Európy.

V súlade so stratégiou a s akčným plánom námornej bezpečnosti EÚ pre vyvíjajúce sa námorné hrozby⁶⁴ a so stratégiou EÚ pre Guinejský záliv⁶⁵ bude Komisia spolupracovať s členskými štátmi EÚ na koordinovanom riešení tejto trasy dodávky drog. Táto spolupráca bude založená na výmene informácií, posilnení vnútroštátnej námornej prítomnosti v oblasti, uľahčení spoločných operácií s podporou Námorného centra analýz a operácií – narkotiká (MAOC-N) a ďalšej **podpore rozvoja kapacít západoafrických krajín v oblasti boja proti obchodovaniu s drogami**, napríklad prostredníctvom programu globálnych nezákonných tokov.

⁶² JOIN(2021) 30 final.

⁶³ [SOLAS XI-2 a kódex ISPS \(imo.org\)](#).

⁶⁴ Revidovaná stratégia námornej bezpečnosti EÚ bola zaslaná na schválenie Rade.

⁶⁵ Stratégia EÚ pre Guinejský záliv, 17. marca 2014, Rada Európskej únie, <https://www.consilium.europa.eu/media/28734/141582.pdf>.

Nadchádzajúci program námornej bezpečnosti s názvom **Posilnenie námornej bezpečnosti v Afrike (Bezpečné moria pre Afriku)** sa zameriava na posilnenie kapacít agentúr presadzovania práva pri riešení obchodovania s narkotikami na mori, a to v regióne Guinejského zálivu, ako aj na Swahilskom pobreží a v ostrovnom regióne západnej časti Indického oceánu.

Okrem toho, pokiaľ ide o západnú Afriku, EÚ skúma **potenciálnu budúcu regionálnu intervenciu na základe komplexného prístupu „koridorov a centier obchodovania s drogami“**. Takýto program by okrem toho prispel aj k stabilizácii úsilia, a to najmä tým, že by sa ním vyriešili potenciálne existujúce prepojenia medzi organizovanou trestnou činnosťou a šírením teroristických činností v západnej Afrike.

Opatrenie 15: Posilnenie spolupráce EÚ s krajinami Latinskej Ameriky a Karibiku v boji proti organizovanej trestnej činnosti

Hlavní aktéri EÚ: Komisia, Europol, Eurojust, členské štáty

Keďže hrozby trestnej činnosti, ktorým čelí Latinská Amerika a Karibik, ako aj EÚ, závažne vplývajú na bezpečnosť a dobré životné podmienky ľudí v oboch regiónoch, musíme spojiť sily v boji proti tejto hrozbe. S cieľom zlepšiť spoluprácu s Latinskou Amerikou pri presadzovaní práva Komisia prednostne rokuje s Bolíviou, Brazíliou, Ekvádorom, Mexikom a Peru o **medzinárodných dohodách o výmene osobných údajov s Europolom**. Komisia takisto zintenzívňuje úsilie o uzavretie rokovaní s Brazíliou, Argentínou a Kolumbiou o **dohodách o medzinárodnej justičnej spolupráci s Eurojustom**. Komisia zároveň zváži návrh na rozšírenie mandátu Rady, a to najmä na ostatné latinskoamerické krajiny, pri budúcom zapojení Eurojustu do justičnej spolupráce v regióne.

V rámci posilneného partnerstva EÚ a krajín Latinskej Ameriky a Karibiku v oblasti spravodlivosti a bezpečnosti, ako aj jej iniciatívy Tímu Európa existujú regionálne programy, ktorými sa podporuje úsilie o integrované riadenie hraníc a boj proti obchodovaniu s ľuďmi a pašovaniu ľudí vo viacerých juhoamerických krajinách⁶⁶ (EUROFRONT), ako aj zníženie dodávok a dopytu po drogách v Latinskej Amerike a Karibiku (COPOLAD), a program globálnych nezákonných tokov, ktorého cieľom je budovať kapacitu na boj proti organizovanej trestnej činnosti v Latinskej Amerike a Karibiku (okrem iných regiónov). Dialóg na vysokej úrovni sa posilní aj prostredníctvom mechanizmu EÚ a CELAC na koordináciu a spoluprácu v oblasti drog. V tejto súvislosti sa v rámci **novej verzie programu EL PAcCTO 2.0** poskytnú ďalšie zdroje na posilnenie spolupráce v oblasti presadzovania práva medzi EÚ a krajinami Latinskej Ameriky a Karibiku, ako aj na podporu spoločenstva AMERIPOL. V rámci programu EL PAcCTO 2.0. sa spoločným projektom podporí a posilní výmena informácií a spravodajských informácií, uľahčia sa operácie a maximalizuje využívanie údajov medzi Europolom a Kolumbiou v záujme narušania zločineckých sietí obchodujúcich s drogami. Na základe prístupu Tímu Európa preskúma Komisia aj možnosti podpory **miestnych osobitných vyšetrovacích tímov** pri uskutočňovaní zložitých vyšetrovaní v krajinách mimo EÚ.

⁶⁶ Kolumbia, Ekvádor, Peru, Bolívia, Argentína, Paraguaj a Brazília.

V roku 2022 bolo v ekvádorskom Guayaquile zaistených 44 ton kokaínu. Prístavy v oblasti Guayaquilu patria k najčastejšie využívaným logistickým centrám na prepravu drog do Európy v kontajneroch. Komisia spoločne s vnútroštátnymi orgánmi začne **osobitné posúdenie slabých miest prístavov v Guayaquile** a jeho zálive s cieľom stanoviť priority budúcich činností vrátane podpory EÚ.

Opatrenie 16: Upevňovanie aliancií v záujme riešenia hrozieb, ktoré predstavujú syntetické drogy

Hlavní aktéri: Komisia, Europol, EMCDDA a členské štáty

Syntetické drogy sa dajú vyrobiť jednoducho a rýchlo na celom svete vo veľkých množstvách a z lacných chemických látok. Syntetické drogy sa rozšírili v poslednom desaťročí na medzinárodnej aj regionálnej úrovni a **predstavujú skutočnú hrozbu** pre zdravie a bezpečnosť. Čoraz väčšie znepokojenie vyvoláva aj výroba syntetických drog v Európe, ktoré sa vyvážajú do celého sveta. EÚ by preto mala prijať zodpovednosť a podieľať sa na boji proti tomuto javu, a to najmä hľadaním medzinárodných partnerov. Výmena informácií a skúseností je veľmi cenná, a to najmä so severoamerickými krajinami, v ktorých sú najčastejšie problémy spojené s fentanylom. EÚ musí zvýšiť pripravenosť a zaviesť spoľahlivé opatrenia dohľadu.

Komisia 7. júla 2023 potvrdila, že EÚ sa pripojí ku **globálnej koalícii na riešenie hrozieb, ktoré predstavujú syntetické drogy**, ktorú založili Spojené štáty. Komisia a vysoký predstaviteľ spoločne s príslušnými agentúrami a členskými štátmi EÚ prispejú k úsiliu koalície v oblasti zlepšovania dohľadu na celom svete, posilňovania pripravenosti na výzvy vyplývajúce z výroby syntetických drog a obchodovania s nimi a vypracúvania prístupov na zníženie dopytu po drogách a škôd súvisiacich s drogami. Komisia podporuje aj úsilie Spojených štátov predložiť v decembri 2023 na schválenie rezolúciu Valného zhromaždenia OSN o syntetických drogách.

Komisia uskutoční aj ďalšie jednania s **Čínou, a to najmä prostredníctvom dialógu EÚ o drogách**, s cieľom posilniť spoluprácu v oblasti výroby nelegálnych drog, ako aj zneužívania drogových prekurzorov a ďalších základných chemických látok na nelegálnu výrobu drog a obchodovania s nimi. Okrem ďalšieho dialógu o drogách medzi EÚ a Čínou, ktorý sa uskutoční v roku 2024, má Komisia v úmysle obnoviť vzájomnú administratívnu pomoc na účely výmeny informácií v rámci **spoločnej kontrolnej skupiny EÚ a Číny o prekurzoroch**. Prispeje sa tým aj k zabráneniu zneužívania prekurzorov a chemických látok, ktoré sa často používajú pri výrobe nelegálnych drog, s ktorými sa obchoduje medzi EÚ a Čínou.

Opatrenie 17: Posilnenie spolupráce pri presadzovaní práva a justičnej spolupráce s nespolupracujúcimi jurisdikciami

Hlavní aktéri: Komisia, členské štáty

Moderné zločinecké siete majú cezhraničnú povahu. Využívajú medzinárodné komerčné trasy na obchodovanie so všetkými druhmi nelegálneho tovaru a slabé miesta medzi jurisdikciami na obchodovanie s drogami a utajovanie a pranie svojich obrovských príjmov z trestnej činnosti⁶⁷. Zároveň sa nespolupracujúce jurisdikcie využívajú ako bezpečné prístavy, v ktorých sa môžu najhládanejšie osoby na úteku vyhnúť vyšetrovaniu a stíhaniu. Okrem toho tí, ktorí prevádzkujú tieňové bankové systémy, sa zvyčajne skrývajú v krajinách, v ktorých je policajná a justičná spolupráca s EÚ zložitá, pričom si v nich môžu užívať vysokú životnú úroveň.

Z nedávnych významných vyšetrovaní, ako napríklad z úspešnej operácie Desert Light, ktorú podporil Europol v novembri 2022⁶⁸, vyplynulo aj to, že je **mimoriadne dôležité zabezpečiť účinnú justičnú spoluprácu s krajinami mimo EÚ**, aby sa zaistilo vydávanie, stíhanie a usvedčenie zatknutých zločincov. Preto je veľmi potrebné **posilniť presadzovanie práva a justičnú spoluprácu s krajinami mimo EÚ**. Osobitná pozornosť by sa mala venovať vydávaniu, finančným vyšetrovaniam a vymáhaniu majetku pochádzajúceho z trestnej činnosti mimo EÚ, a to aj na základe úzkej spolupráce styčných dôstojníkov členských štátov alebo agentúr EÚ vyslaných do krajín mimo EÚ. V záujme zintenzívnenia koordinácie, maximalizovania vplyvu EÚ a zlepšenia spolupráce s krajinami mimo EÚ by sa malo zvážiť zriadenie a nasadenie styčných dôstojníkov orgánov presadzovania práva a justičných orgánov v kľúčových krajinách mimo EÚ.

Okrem zlepšených operačných činností je dôležitý aj spoločný právny rámec účinnej spolupráce v oblasti trestného práva na medzinárodnej úrovni. Komisia vyzýva krajiny mimo EÚ v rámci spolupráce s nimi, aby sa stali zmluvnými stranami dohovorov Rady Európy v oblasti vzájomnej právnej pomoci⁶⁹, vydávania⁷⁰ a zaistenia a konfiškácie⁷¹.

Komisia sa bude usilovať o identifikovanie problémov, ktorým v súčasnosti čelia členské štáty s krajinami mimo EÚ, aby bolo možné spojiť diplomatické úsilie v záujme účinnejšej spolupráce, ktorá je zlučiteľná s normami základných práv EÚ. Okrem toho Komisia preskúma možnosť začatia rokovaní s cieľom uzavrieť osobitné **dohody EÚ o vydávaní** v prípadoch, keď sú splnené predpoklady na uzavretie takýchto dohôd.

⁶⁷ <https://www.europol.europa.eu/publications-events/main-reports/socta-report>.

⁶⁸ <https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/heat-rising-european-super-cartel-taken-down-in-six-countries>.

⁶⁹ Dohovor Rady Európy o vzájomnej pomoci v trestných veciach (ETS č. 30), <https://rm.coe.int/16800656ce>.

⁷⁰ Dohovor Rady Európy o vydávaní (ETS č. 24), <https://rm.coe.int/1680064587>

⁷¹ Dohovor Rady Európy o praní špinavých peňazí, vyhľadávani, zaistení a konfiškácii ziskov z trestnej činnosti a o financovaní terorizmu (CTS č. 198), <https://rm.coe.int/168008371>.

3.5.Spolupráca a poskytovanie podpory

Od prijatia stratégií EÚ sa Komisia, členské štáty a agentúry a orgány EÚ pravidelne stretávajú, aby budovali multidisciplinárnu komunitu tvorcov politik a odborníkov z praxe a viedli pravidelný dialóg. Komisia bude naďalej spolupracovať so všetkými zainteresovanými stranami na vykonávaní stratégie na boj proti organizovanej trestnej činnosti a opatrení predstavených v tomto oznámení s cieľom vymieňať si najlepšie postupy, uľahčiť výmenu informácií a operačnú spoluprácu, ako aj zvážiť budúce potreby.

Ďalej Komisia zmobilizovala finančné prostriedky na podporu boja proti organizovanej trestnej činnosti v rámci vyčlenených finančných prostriedkov EÚ na roky 2023 – 2025. Zorganizuje výzvy na predkladanie návrhov v rámci **Fondu pre vnútornú bezpečnosť**, ktoré sa budú týkať viacerých tém vrátane korupcie, digitálnych vyšetrovaní a podpory platformy EMPACT. Konkrétne Komisia uverejní **do konca roka 2023 výzvu na predkladanie návrhov v oblasti boja proti organizovanej trestnej činnosti v celkovej výške 20 miliónov EUR**.

4. ZÁVERY

Rozsah, sofistikovanosť a násilné dôsledky organizovanej trestnej činnosti sa stali závažnou hrozbou pre bezpečnosť EÚ. Keďže metódy zločineckých sietí sú čoraz sofistikovanejšie, EÚ by s nimi mala držať krok: **reakciu v záujme rozloženia takýchto sietí je potrebné čo najskôr urýchliť**. Preto sa v tomto dokumente stanovujú kľúčové opatrenia potrebné na úrovni EÚ, ktorými sa zintenzívni boj proti vysokorizikovým zločineckým sieťam a obchodovaniu s drogami. Úsilie o úplné vykonanie stratégií EÚ na boj proti organizovanej trestnej činnosti a drogám by malo pokračovať čo najrýchlejším tempom. Komisia sa zaväzuje vykonať tieto dodatočné opatrenia v rokoch 2024 a 2025 v úzkej spolupráci s členskými štátmi a agentúrami a orgánmi EÚ.

Spoločné, spoľahlivé a účinné pravidlá, ako aj spolupráca EÚ a medzinárodná spolupráca v boji proti organizovanej trestnej činnosti a obchodovaniu s drogami sú kľúčové na posilnenie vnútroštátnych opatrení a ochranu obetí týchto trestných činov. **Komisia vyzýva Európsky parlament a Radu, aby prijali do konca legislatívneho obdobia smernicu o konfiškácii a vymáhaní majetku, revíziu Prümského nariadenia, pravidlá prepojenia registrov bankových účtov, navrhovaný legislatívny balík týkajúci sa prania špinavých peňazí a návrh smernice o boji proti korupcii prostredníctvom trestného práva**. Komisia opakovane zdôrazňuje svoj záväzok úzko spolupracovať so spoluzákonodarcami na dosiahnutí tohto cieľa.

Boj proti organizovanej trestnej činnosti a obchodovaniu s drogami musí byť pre EÚ a jej členské štáty prioritou. **Hrozby, ktorým čelíme, musíme riešiť spoločne**, a preto Komisia navrhuje Európskemu parlamentu a Rade, aby v plnej miere schválili priority, ako aj strednodobé a dlhodobé opatrenia stanovené v tomto pláne.